

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФІОЛОГІВ ПОХІДНИХ ДІЄСЛІВ ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ МОВИ

У процесі організації навчання похідних дієслів давньогрецької мови необхідно спиратися на те, що значення слів у семантичній парадигмі мають семантичну вмотивованість, яка визначається когнітивною моделлю ситуації, прототипічною ситуацією, прототипічною семою, що покладені в основу семогенезу. Семантичний потенціал слова у мовленні реалізується у вигляді лексико-семантичних інваріантів, яких набуває слово в синтагматичі [3].

Похідні слова входять до складу пасивного й потенціального словника студента, проблема розширення якого при читанні текстів є однією з найбільш актуальних у методиці навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах [2].

До потенціального словника необхідно зараховувати дієслова, семантика яких мотивується семами префікса та кореня, дієслова з полісемантичними префіксами, значення яких виводиться з контексту, дієслова з префіксом нейтральної семантики, який не впливає на зміну семантики безпрефіксального дієслова, дієслова з оцінно-емотивним та метафоричним компонентом семантики, про значення яких студент може здогадатися, оперуючи знаннями загального лексичного значення слова, про оцінно-емотивний та логіко-поняттєвий компоненти мовної картини світу, логіку вторинної номінації носіїв мови, з інтерпретації фрагменту тексту, в який вплетене слово. До пасивного словника належать похідні дієслова, семантика яких не мотивується семами префікса та кореня, дієслова з ініціальними кореневими складами, омонімічними з префіксами.

У процесі навчання студенти повинні оволодіти звуко-буквеними образами похідних дієслів, їхніми денотативними, сигніфікативними, прагматичними та конотативними компонентами семантики; семантичними парадигмами похідних дієслів, вихідними значеннями кореневих дієслів, прототипічними та загальними лексичними значеннями, когнітивними моделями позначуваної ситуації; студенти повинні розуміти семантичні деривації, вмотивованість та логіку набуття певних сем полісемантом (зокрема, конотативних). У студентів повинні сформуватися навички впізнавання звуко-буквених образів та семантизації похідних дієслів як на основі мовних та мовленнєвих опор (морфемна будова слова, контекст, у якому слово з багатозначними префіксом набуває конкретного значення), так і без опор (дієслова, семантика яких не мотивується семами префікса та кореня, дієслова з ініціальними кореневими складами, омонімічними з префіксами).

Навчання похідних дієслів необхідно організувати у поєднанні з граматичним матеріалом. Студенти повинні оволодіти граматичними парадигмами похідних дієслів, фонетико-морфологічними процесами, які відбуваються при формозміні похідних дієслів; особливостями граматичного зв'язку похідних дієслів; навичками визначення граматичного значення похідних дієслів, розрізнення лексичних та граматичних омонімів; визначення граматичних значень похідних дієслів із дефектною, неповною парадигмою, з архаїчними та діалектними особливостями.

Навчання похідних дієслів повинне орієнтуватися на формування умінь аналітичного та синтетичного читання оригінальних текстів, оскільки стратегічною метою навчання класичних мов є формування умінь читання автентичних текстів, і на це повинне бути спрямоване навчання похідних дієслів давньогрецької мови. Читання є метою (формування умінь читання та інтерпретації інформації тексту) і засобом навчання (формування, закріплення, удосконалення знань мовного матеріалу, зокрема розширення словника) [1].

Добір лексики необхідно здійснювати з позицій функціонально-структурного та лінгвокраїнознавчого підходів на основі критеріїв частотності, сполучуваності, культурної специфічності, ментальної специфічності, словотвірної цінності, багатозначності, стилістичної маркованості.

Навчання похідних дієслів необхідно організувати за дериваційно-гніздовим принципом:

- першим кроком формуються знання звуко-буквеного образу та семантичної парадигми непохідного дієслова, навички впізнавання та семантизації непохідного дієслова та інтегрування цих навичок в умінь читання;

- другим кроком є навчання семантично вивідних похідних дієслів, семантика яких мотивується семами префікса та кореня, і це здійснюється у форматі формування потенціального словника. Головною опорою має слугувати морфемна будова слова. Для навчання дієслів цієї групи рекомендуємо застосовувати лише рецептивні вправи на рівні слова, словосполучення, речення, тексту;

- третім кроком має бути навчання дієслів із полісемантичними префіксами (дієслів, значення яких зумовлені виключно контекстом), яке передбачає формування знань про загальне та прототипічне значенням полісеманта та навичок їх встановлення; уявлень про формування у студентів знань про фрагменти мовної картини світу, відображеної в полісемантах, формування знань про особливості граматичного та змістового зв'язку полісеманта та їх вплив на семантику слова, навичок встановлення семантики слова в контексті. Для формування знань про загальне та прототипічне значення полісеманта необхідно застосовувати рецептивні вправи на читання

та аналіз полісеманта в тексті, на аналіз словникових статей. Для формування знань про особливості граматичного та змістового зв'язку полісеманта та його вплив на семантику слова, а також навичок установлення семантики слова в контексті студенти спочатку знайомляться з основними моделями зв'язку та їх значенням, запам'ятовують їх, після цього формуємо навички у репродуктивному відтворенні цих моделей (на матеріалі словосполучень, речень) за допомогою вправ на переклад, і насамкінець переходимо до рецептивних вправ (читання речень, текстів, які містять означені моделі);

- четвертим кроком вбачаємо навчання дієслів з префіксами, які змінюють семантику кореневого дієслова, але не мотивують її, та дієслів з ініціальними кореневими складами, омонімічними з префіксами. Розпочинати навчання цих дієслів, необхідно з їх відмежування від інших префіксальних за допомогою рецептивних вправ на аналіз їх морфемної будови та лексичного значення цієї групи слів. Після цього переходимо до формування навичок у репродуктивному відтворенні означених дієслів за допомогою вправ на переклад. Завершувати навчання цих дієслів необхідно введенням їх у рецептивне мовлення – читання речень, текстів, які містять дієслова з префіксами, що змінюють семантику кореневого дієслова, але не мотивують її, та дієслів з ініціальними кореневими складами, омонімічними з префіксами;

- п'ятим кроком потрібно здійснювати навчання конотативних значень похідних дієслів (оцінно-емотивної та метафоричної семантики), які не виводяться з семи префікса і які ми відносимо до потенціального словника. Їх навчання слід розпочинати з виконання вправ на аналіз оцінно-емотивного та переносного компонента семантики полісемантів на рівні слова, словосполучення (набуття означеного маркера семантики у поєднанні з іншими словами). Завершується навчання означених компонентів семантики рецептивними вправами на читання, переклад й аналіз речень, фрагментів тексту, текстів, які містять слова з оцінно-емотивним та метафоричним компонентами семантики;

- шостим кроком у навчанні похідних дієслів є інтегрування лексичних та граматичних рецептивних навичок в уміння аналітичного та синтетичного читання, що варто здійснювати за допомогою рецептивних вправ на читання, аналіз, переклад текстів, а також вправ на безперекладне читання.

Навчання граматичних особливостей похідних дієслів та навичок, визначення їхніх граматичних значень у процесі читання необхідно розпочинати з формування репродуктивних навичок, це сприяє міцності засвоєння граматичних явищ та активізації їх в оперативній пам'яті. Після того, як будуть сформовані репродуктивні навички оперування граматичною формою та значенням похідних дієслів, слід переходити до формування рецептивних навичок у такій послідовності: етапи формування навичок

вичленовування граматичної ознаки; формування навичок упізнавання граматичних форм; формування навичок встановлення значень граматичних форм поза контекстом; формування навичок встановлення значень граматичних форм у контексті без перекладу; інтегрування граматичних навичок в уміння аналітичного та синтетичного читання.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Методика обучения иностранным языкам в средней школе: Учебник* / [Н. И. Гез, М. В. Ляховицкий, А. А. Миролубов и др.]. – М.: Высшая школа, 1982. – 373 с.
2. *Чичкова О. В.* Методика расширения потенциального словаря студентов старших курсов при чтении текстов : французский язык как второй иностранный : дис. ... канд. пед. наук 13.00.02 / Чичкова Ольга Викторовна. – Томск, 2003. – 159 с.
3. *Шипицына Г. М.* Внутрисловная и межсловная мотивация у многозначных имен прилагательных русского языка / Г. М. Шипицына // Научные ведомости Белгородского государственного университета. Сер. : Гуманитарные науки. – 2010. – № 12, т. 6. – С. 58–62.

*Юрковська Майя
Вінниця*

SHIBBOLETH AS A SOURCE OF HUMOR IN MODERN ANIMATED COMEDIES

Means of comic effect in animation comedy have passed through a long way of transformations. At the present stage, animated characters themselves and situations they get into, traditionally achieve humor. At the same time, crucial role in comic effect creation belongs to language means. Inconsistencies and inaccuracies on all text levels are perceived as intentional divergences leading to humor.

In modern animation feature films, sound organization of character's speech is an important stylistic device. Comicality often arises because of a deviation in the pronunciation norm – from errors and defects in the speech of animation characters. Shibboleth is the device that transmits so-called defects. In stylistics it is defined as a set of characteristics of oral speech or written text, to judge not the content of what was said or written, but the speaker himself: his ethnic origin, profession, age, range of activities, emotional state, etc. [2: 310]; a word or way of speaking or behaving which shows that a person belongs to a particular group [1].